

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kővári Béla Ügyvédi Iroda (1137 Budapest, Újpesti rakpart 11., ügyintéző: dr. Kővári Béla ügyvéd) által képviselt felperesnek, a dr. Törő András ügyvéd (1118 Budapest, Serleg utca 6.) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, tulajdonjog megállapítása iránt indított perében a ... Bíróság 2009. augusztus 27. napján meghozott 21.P.26.362/2007/26. számú részítélete ellen az alperes részéről 27. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részíteletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 250.000 (Kétszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget. Köteles továbbá az alperes megfizetni az államnak az adóhatóság külön felhívására 780.000 (Hétszáznyolcvanezer) forint fellebbezési illetéket.

A részítelet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A peres felek apja Sz.B. (továbbiakban: örökhagyó) 2004. május 11. napján végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt A felperes, az örökhagyó R.E.-vel kötött házasságból származó gyermeke. A felperes anyja és az örökhagyó között az életközösség 1941.júliusban megszakadt, ezt követően az örökhagyó H.K.-val létesített kapcsolatot, amelyből az alperes származott. Az örökhagyó leltárba vett hagyatékát a ... ingatlan (továbbiakban: perbeli ingatlan) valamint ... forint értékű ... betétszelvények képezték. A hagyatéki ügyben eljáró közjegyzőhelyettes a 2004. július 9. napján tárgyaláson kívül meghozott végzésével az örökhagyó hagyatékát a törvényes öröklés rendje szerint ismert gyermeke, az alperes részére adta át, az örökös által bejelentett hagyatéki teher, a 110.293. forintos temetési költség feltüntetésével.

A felperes módosított keresetében az alperest annak tűrésére kérte kötelezni, hogy a perbeli ingatlan $\frac{1}{2}$ részére tulajdonjoga öröklés jogcímén bejegyzésre kerüljön, továbbá a bíróság kötelezze az alperest 49.082 forint és annak 2004. július 7. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű kamata megfizetésére. Kérte továbbá,

hogy a perbeli ingatlan vonatkozásában a bíróság a közös tulajdont szüntesse meg, oly módon, hogy az alperest kötelezze a felperes $\frac{1}{2}$ arányú tulajdonjogának megváltására, vagy ha erre nem képes az ingatlan árverési értékesítését rendelje el. Keresete ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy ő is az örökhagyó gyermeke, ezáltal hagyatékát fele részben megörökölte.

Az alperes az első tárgyaláson a felperes örökös minőségét nem vitatta. Utóbb hivatkozott arra, hogy megítélése szerint a bíróságnak a felperes örökhagyó törvényes örökös minőségének megállapítására, ezáltal a perbeli jogvita elbírálására nincs hatásköre, mert arra a 6/1958. (VII.4.) IM rendelet (továbbiakban: He.) alapján államigazgatási jogkörben eljárva a közjegyző jogosult. A perbeli esetben a közjegyző a hagyatékot teljes hatállyal az alperesnek adta át, a felperes a He.-ben előírt jogvesztő határidőn túl érvényesített igényt, amelyre figyelemmel a bíróság törvényes örökös minőségét már nem állapíthatja meg. Arra az esetre, ha a bíróság álláspontját nem osztaná, viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben az alperessel szemben 12.170.642 forint követelést érvényesített. Ennek ténybeli alapjaként hivatkozott arra, hogy az örökhagyó temetési költsége, az öröklési illeték, a hagyatéki eljárás illetéke, a közjegyzői költség 1.301.284 forintot tett ki, amit meg kellett fizetnie, ebből annak fele, 650.642 forint a felperest terheli. Ezen túlmenően az örökhagyót rendszeresen látogatta, 32 évig anyagilag támogatta, amelyre figyelemmel 11.520.000 forint követelése van, amit a felperesnek részére kell megfizetnie, a hagyaték megnyílásától számított kamatokkal együtt.

Az elsőfokú bíróság a perbeli ingatlanra vonatkozó tulajdoni igény vonatkozásában részítéletet hozott, amelyben az alperest annak tűrésére kötelezte, hogy az illetékes földhivatal a ... nyilvántartott ingatlan $\frac{1}{2}$ részére az alperes tulajdonjogát törölje és arra a felperes tulajdonjogát jegyezze be öröklés jogcímén. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak 780.000 forint le nem rótt kereseti illetéket. Az indokolás szerint a bíróság a felperes kérelmére a hagyatékba tartozó ingatlanra vonatkozó tulajdoni igény tárgyában a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítélettel határozott.

Megalapozatlan az alperes kifogása a tekintetben, hogy a keresettel érvényesített követelés elbírálására a bíróságnak nincs hatásköre, mert annak tárgyában a He. értelmében a közjegyző hivatott dönten. A közjegyző a He. 69. § (1) bekezdés a) pontja alapján a hagyatékot tárgyalás tartása nélkül az alperesnek adta át, a hagyatékátadó végzés fellebbezés hiányában 2004. július 4. napján jogerőre emelkedett. A He. 76/A. § (2) bekezdése értelmében a hagyatéki eljárást érdemben befejező jogerős határozat ellen az eljárás megismétlése iránti kérelmet a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül lehet a határozatot hozó közjegyzőnél előterjeszteni, e határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye. A felperes az egy éves határidőn túl értesült arról, hogy az örökhagyó elhunyt, ezáltal a hagyatéki eljárás megismétlése iránti kérelmet az illetékes közjegyzőnél már nem terjeszthetett elő, ezért öröklési igényét a bíróság előtt érvényesítette. A Ptk. 599. § (2) bekezdése értelmében, amennyiben az örökhagyó után végintézkedés nem maradt, az öröklés rendjére a törvény az

irányadó. A Ptk. 607. § (1) és (2) bekezdései szerint az örökhagyó törvényes örökösei elsősorban gyermekei, akik egyenlő arányban örökölnék. Az öröklés a Ptk. 673. § (1) bekezdése szerint az örökhagyó halálával nyílik meg, amellyel az örökös a hagyatékot, illetőleg annak neki jutó részét, vagy meghatározott vagyontárgyat elfogadás, vagy bármely más jogcselekmény nélkül megszerzi (Ptk. 603. § (2) bekezdés).

A perbeli esetben a felperes a Ptk. 607. § (2) bekezdése alapján a hagyaték tárgyát képező ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni illetőségét minden külön jogcselekmény nélkül, ipso iure megszerezte, ezért a bíróság az alperest annak tűrésére kötelezte, hogy a perbeli ingatlan $\frac{1}{2}$ illetőségére a földhivatal tulajdonjogát törölje és arra a felperes tulajdonjogát jegyezze be öröklés jogcímén. Az ingatlanhányad 13 millió forintos forgalmi értéke alapján a felperes költségmentessége folytán le nem rótt 780.000 forint kereseti illeték megfizetésére az alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésére figyelemmel köteles. Az elsőfokú bíróság a perköltségben való határozathozatalt mellőzte, a további elbírálást igénylő kereseti és viszontkereseti kérelmekre figyelemmel.

Az elsőfokú bíróság részítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság részítéletének nincs törvényes alapja, mert a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítélet csak akkor hozható, ha annak tárgya önállóan elbíráható. A felperes az örökhagyó halálát követő 4. évben jelentkezett mint örökös. Nem kétséges, hogy az örökség bizonyos része megilleti, azonban azzal szemben az alperes viszontkeresettel kívánta érvényesíteni, azokat a hagyatéki terheket, amelyeket az örökhagyó segélyezésével egyedül ő viselt.

Az elsőfokú bíróság eljárása során lényegében egy le nem folytatott hagyatéki eljárásról döntött. A hagyatéki eljárás során a hagyatéki terheket is figyelembe kell venni, és ha a felek között erre vonatkozóan nincs megegyezés, akkor a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyző a hagyatékot nem adja át és a hagyaték egészének sorsát a bíróság ítéletére bízza. Amennyiben azonban késedelem folytán hagyatéki eljárásra nem kerülhet sor és az újonnan jelentkezett örökös öröklésének megállapítására bírósági eljárás indul, az alperes álláspontja szerint a bíróságnak ugyanúgy kell eljárnia mint a közjegyzőnek, vagyis a hagyaték egésze - beleértve a hagyatéki terheket is - átadása felől kell határoznia. A perbeli esetben az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha egy ítéletben határoz a keresetről és a viszontkeresetről, mert csak így lehet biztosítani, hogy a viszontkereset ne csak elvben, hanem gyakorlatban is érvényesíthető legyen. Az elsőfokú bíróság helyt adott a felperes tulajdoni igényének és elrendelte tulajdonjoga bejegyzését. Figyelmén kívül hagyta azt a fontos érvet, hogy ezzel az alperest viszontkeresete vonatkozásában az érdemi döntés előtt hátrányos helyzetbe hozta, mert a felperes a jogerőssé váló részítélet birtokában súlyosan megterhelheti tulajdonrészét, ezzel elvonva azt a kielégítési alapot, ami biztosítaná az alperes részére a sikerrel érvényesített viszontkereset kielégítési lehetőségét. Mindezekre figyelemmel a

részítélet meghozatalának törvényi feltételei nem álltak fenn, mivel az ügyben nem egy elkülönítetten elbíráható kérdésről van szó.

Fellebbezését kiegészítve a másodfokú tárgyaláson utalt arra, hogy az elsőfokú bíróságnak az illeték megfizetésével kapcsolatos rendelkezése is helytelen. Az ítélet tábla 1.Pf.21.743/2009. számú határozatából kitűnően a perbeli esethez hasonlóan a hagyatéki eljárásban nem érvényesített öröklési igény érvényesítéséhez perindítás szükséges. Ezért az alperes a perre okot nem adott, mert az első tárgyaláson értesült a bizonyítékokról, mely szerint testvére van, erre figyelemmel az illeték megfizetésére az alperes nem kötelezhető. Mindezek mellett a részítélet rendelkező részének megfogalmazása szerint a per tárgya tulajdoni igény elismerése, holott a felperes öröklési igényt érvényesített. Erre tekintettel a bíróságnak először a felperes örökös minőségét kell levezetnie és ezt követően teljes egészében rendelkezhet a hagyatékok átadásáról, amelyben benne foglaltatnak a hagyatéki terhek is. Ilyen esetben a bíróság eljárása helyettesíti a hagyatéki eljárást, ezért a hagyatékokot a hagyatéki eljárás szabályai szerint kell átadni.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezés elutasítását, tartalmát tekintve helyesen az elsőfokú részítélet helybenhagyását, továbbá a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság részítélete mindenben megfelel a vonatkozó jogszabályoknak. A Pp. 213. § (2) bekezdése értelmében a bíróság egyes kereseti kérelmek felől részítélettel is határozhat, mint ahogy az a jelen esetben is megvalósult. A fellebbező alperes helytelenül hivatkozott arra, miszerint a felperesnek a hagyatékok tárgyát képező ingatlanra vonatkozó öröklési igényét csak a viszontkeresettel érvényesített hagyatéki hitelezői igényekkel együttesen lehet elbírálni. A viszontkereset eredményes érvényesítése sem sérthetné a felperes megszerzett tulajdonjogát, mert az alperes követelését pénzben kell kiegyenlíteni.

A fellebbezés alaptalan.

A felperes keresetében öröklésből eredő tulajdoni és kötelmi jogi igényt érvényesített egyes hagyatéki vagyontárgyak vonatkozásában. Megalapozatlanul kifogásolta az alperes fellebbezésében a részítélet meghozatalát arra hivatkozással, hogy annak eljárásjogi szempontból nem volt helye. A Pp. 213. § (2) bekezdése értelmében a bíróság egyes kereseti kérelmek felől, vagy a kérelmek önállóan elbíráható egyes részei felől külön ítélettel, „részítélettel” határozhat, ha ebben a vonatkozásban további tárgyalásra nincs szükség. E feltételek maradéktalanul teljesültek, ugyanis az alperes a csatolt okiratok alapján ténybelileg elismerte, hogy a felperes is az örökhagyó gyermeke. A részítélettel érintett ingatlan nem vitásan hagyatékok tárgyát képezte, amelynek tulajdonjogát a peres felek a Ptk. 673. § -ban foglaltak alapján az öröklés megnyíltával, azaz az örökhagyó halálával egyidejűleg elfogadás vagy bármely jogcselekmény nélkül megszerezték. A felperes tulajdonjog bejegyzésre irányuló igénye a kötelmi jogi igényétől és az alperes viszontkeresetétől függetlenül önállóan elbíráható, ezért az elsőfokú bíróság az

eljárásjogi szabályoknak megfelelően döntött részíteleben az általa megörökölt ingatlanilletőségre tulajdonjogának bejegyzéséről.

Minden alapot nélkülöz az alperesnek az a fellebbezési érvelése, miszerint a perben a bíróságnak úgy kell eljárnia, mint a közjegyzőnek, ezért a hagyatéki eljárás szabályai szerint a hagyaték egészének - beleértve a hagyatéki terheket is - átadásáról egységesen, egy ítéletben kell határoznia. Ezzel összefüggésben kiemeli az ítéletábra, hogy az öröklési igények nem peres, hagyatéki eljárásban, valamint perben való érvényesítése alapvetően különbözik egymástól. A magyar öröklési jogban az ipso iure elve érvényesül, amelyre figyelemmel az örökös (örökösök) az örökhagyó halálával a törvény rendelkezésénél fogva, hatósági, vagy bírósági eljárás nélkül szerzi meg a hagyatékot. A hagyatéki eljárás célja az örökléssel bekövetkezett jogváltozások tanúsítása az örököszt megillető jogok regisztrálásához, illetve gyakorlásához, továbbá egyéb érdekelték igényeinek érvényesítéséhez. A nemperes eljárásra figyelemmel a hagyatékátadó végzésnek anyagi jogereje nincs, ezért a hagyatéki eljárásban mellőzött örökös, a hagyatéki eljárás megismétlésére megszabott egy éves határidőn túl, öröklési igényét a törvény rendes útján perben érvényesítheti (Legfelsőbb Bíróság PK 262. számú állásfoglalása).

Jogi értelemben a hagyaték átadása az örökös megszerzett jogainak deklarálása, amelyre kizárólag a közjegyző és csak a hagyatéki eljárásban rendelkezik hatáskörrel. Ebből következően a hagyatéki eljárásban mellőzött örökös az általa indított perben nem kérheti általánosságban részére a hagyaték közjegyzői határozattól eltérő „átadását”, hanem az ellenérdekű félle szemben közvetlenül az öröklés jogcímén megszerzett jogaiból (rendszerint tulajdonjogából) eredő követelését kell érvényesítenie. A felperes ennek megfelelően terjesztette elő keresetét, amelyben a hagyatékba tartozó ingatlan vonatkozásában az őt megillető illetőség vonatkozásában az ingatlan-nyilvántartáson kívül megszerzett tulajdonjoga bejegyzésének elrendelését, illetve az alperes ennek tőrésére való kötelezését kérte, továbbá pénzköveteléssel élt az alperes részére átadott ingóhagyaték vonatkozásában. A kifejtettek alapján téves az alperes fellebbezési érvelése, miszerint a bíróságnak egységesen egy határozatban a hagyaték átadásáról kell rendelkeznie, a hagyatéki eljárás szabályai alapján. A peres eljárásra kizárólag a Pp. szabályai irányadók, továbbá a bíróságnak perben érvényesített kereseti követelés anyagi jogi elbírálásával kell érdemi döntést hoznia.

A perbeli adatok szerint az alperes által is elismerten a felperes is az örökhagyó gyermeke, ezáltal a hagyatékba tartozó ingatlan tulajdonjogát az örökhagyó halálával a Ptk. 607. § (1) bekezdése szerint egyenlő arányban a peres felek szerezték meg. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság a Ptk. 116. § (1) bekezdése értelmében érdemben helytállóan rendelkezett a felperes ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdonjoga bejegyzéséről és az alperes annak tőrésére való kötelezéséről. Ezzel összefüggésben a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel utal az ítéletábra arra, hogy az alperes viszontkeresetében kötelmi jogi, a Ptk. 677. § (1) bekezdése körébe tartozó hagyatéki hitelezői igénynek minősülő pénzbeli követelést terjesztett elő, amelynek kielégítéséért a Ptk. 669. § (1) bekezdése

alapján elsősorban a hagyatékból részesülő személyek, az örökösök felelnek. Erre tekintettel a hagyatékkal szemben támasztott hagyatéki hitelezői igény érvényesítése és elbírálása befolyással nem bírhat az örökösök által az örökhagyó halálával megszerzett jogaira. Ebből következően nem szükségszerű, hogy a bíróság egy határozatban döntsön a felperes öröklésre alapított tulajdoni, továbbá az alperes hagyatéki hitelezői igényéről. Az elsőfokú bíróság az eljárásjogi szabályok alapján belátása szerint dönthet részítélettel az egyes kérelmek, vagy a kérelmek egyes önállóan elbíráható részei felől. Az alperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint a felperes a részítélet folytán tulajdoni illetőségét megterhelheti, ezzel elvonhatja az alperes viszontkeresettel érvényesített igényének kielégítési alapját, csupán minden alapot nélkülöző feltételezés. Mindezek mellett a kielégítési alapot veszélyeztető megterhelésre utaló konkrét adatok sem tennék lehetővé a részítélet hatályon kívül helyezését, mert annak kizárólag a Pp. 252. § (1) - (3) bekezdéseiben meghatározott esetekben van helye.

Ugyancsak alaptalan az alperes fellebbezési érvelése, hogy a perre okot nem adott, az első tárgyaláson merült fel bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a felperes testvére, ezáltal a költségek megfizetésére nem kötelezhető. A perben hitelt érdemlő adat arra vonatkozóan nem merült fel, hogy az alperes a hagyatéki eljárásban, illetve azt megelőzően tudomással bírt arról, hogy apjának másik gyermeke is van, ezáltal nem kizárólag ő az örökhagyó örököse. A felperes azt követően szerzett tudomást apja haláláról, hogy hagyatékára vonatkozó igényét a hagyatéki eljárásban érvényesíthette volna. Mindezekre figyelemmel megalapozott az alperes érvelése, miszerint a perre nem adott okot. A Pp. 80. § (1) bekezdésének rendelkezéséből kitűnően azonban az alperes helyett a per költségeiben a felperes akkor marasztalható, ha az alperes a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri. E rendelkezés alkalmazásához mindkét feltételnek teljesülnie kell. A perbeli adatok szerint az alperes az első tárgyaláson nem a keresettel érvényesített követeléseket, hanem csupán annak tényét ismerte el, hogy a felperes a testvére. Utóbb előterjesztett védekezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a bíróságnak a kereset elbírálására nincs hatásköre, mivel öröklési igényét a felperes a teljes hatályú jogerős hagyatékátadó végzés meghozatalát követően a He-ben előírt egy éves jogvesztő határidőn túl terjesztette elő. Mindezekből következően a Pp. 80. § (1) bekezdése szerinti második feltétel nem teljesült, ezáltal az érdemben elbírált kereseti követelés tekintetében az alperes pervesztesnek minősül.

A kifejtettek alapján az ítélőtábla az elsőfokú bíróság részítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. A másodfokú eljárásban való pervesztességére figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesnek járó másodfokú perköltség megfizetésére, ez a képviselétével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján mérlegeléssel megállapított 200.000 forint ügyvédi munkadíj, továbbá az azt terhelő 25%-os áfa, azaz 50.000 forint. Az alperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles továbbá megfizetni az államnak az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

2010. június 3.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Hegedűs Mária s.k.,
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: